

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๒๗/๒๕๖๓

วันที่ ๘ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง ศาลอุทธรณ์ภาค ๖

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ส่งคำโต้แย้งของนายชัยณรงค์ ปริญญานันท์ โจทก์ ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๒๘๓๐/๒๕๖๑ หมายเลขแดงที่ ๑๐๒๖/๒๕๖๒ ของศาลจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งของโจทก์และเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้ คดีนี้โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสี่ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓, ๑๗๗, ๑๘๐, ๑๘๘ ศาลชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องแล้ว เห็นว่า คดีโจทก์ขาดอายุความ พิพากษายกฟ้องเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๒ โจทก์จึงยื่นอุทธรณ์ คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค ๖ โจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ ส่วนที่บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ ...” บทบัญญัติคำว่า “และได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดเวลา” นั้น ไม่สามารถใช้ปฏิบัติได้แท้จริงในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีเอง อายุความยังคงนับหลังจากที่โจทก์ฟ้องคดีแล้ว และศาลต้องไต่สวนมูลฟ้องจนกว่าจะมีคำสั่งประทับฟ้อง จำเลยจึงจะตกเป็นจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๓) และถือว่าได้ตัวจำเลยมาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙๕ เนื่องจากต้องผูกกับระยะเวลาในการไต่สวนมูลฟ้องผนวกรวมในการนับอายุความด้วย ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ จึงเป็นการจำกัดสิทธิและขัดต่อหลักนิติธรรม เพิ่มภาระและจำกัดสิทธิของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ มีผลให้ไม่สามารถใช้เป็นการทั่วไปทุกกรณีและทุกคดีได้ ไม่เท่าเทียมกัน ไม่เสมอภาคกับคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องคดี มีผลกระทบต่อความสงบสุขและศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗

ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ เห็นว่า บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ ดังกล่าวเป็น บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี และไม่ปรากฏว่าเคยมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้มาก่อน จึงให้การพิพากษาคดีนี้ไว้ชั่วคราว จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญ และให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับวินิจฉัยประเด็นที่อ้างว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ เป็นบทบัญญัติทั่วไปที่วางหลัก ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญเท่านั้น

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ หรือไม่

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตาม เงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัด ต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อ คักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ ไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใด กรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

มาตรา ๒๗ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตาม กฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม

มาตรา ๒๑๒ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยมาตรา ๕ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นเช่นว่านั้นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย ในระหว่างนั้น ให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยมาตรา ๕ นั้น เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าว หรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใด ๆ

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๗ ให้ศาลมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดี ดังต่อไปนี้

(๑) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย

ฯลฯ   ฯลฯ

๓. ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๙๕ ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

(๑) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี

(๒) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี

(๓) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี

(๔) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี

(๕) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมา หรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไว้จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้วนับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณาก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน

๔. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๖๒ ถ้าฟ้องถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ให้ศาลจัดการส่งต่อไปนี้

(๑) ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ ให้ไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าคดีนั้นพนักงานอัยการได้ฟ้องจำเลยโดยข้อหาอย่างเดียวกันด้วยแล้ว ให้จัดการตามอนุมาตรา (๒)

(๒) ในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้

ในกรณีที่มีการไต่สวนมูลฟ้องดังกล่าวแล้ว ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพให้ศาลประทับฟ้องไว้พิจารณา

มาตรา ๑๖๕ ในคดีซึ่งพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ในวันไต่สวนมูลฟ้อง ให้จำเลยมาหรือคุมตัวมาศาล ให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลยรายตัวไป เมื่อศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริงแล้วให้อ่านและอธิบายฟ้องให้ฟัง และถามว่าได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้จดไว้ ถ้าจำเลยไม่ยอมให้การก็ให้ศาลจดยางานไว้ และดำเนินการต่อไป

จำเลยไม่มีอำนาจนำพยานมาสืบในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการตัดสิทธิในการที่จำเลยจะมีทนายมาช่วยเหลือ

ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ ศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลย ให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลยรายตัวไป กับแจ้งวันนัดไต่สวนให้จำเลยทราบ จำเลยจะมาฟังการไต่สวนมูลฟ้อง โดยตั้งทนายให้ซักค้านพยานโจทก์ด้วยหรือไม่ก็ได้ หรือจำเลยจะไม่มา แต่ตั้งทนายมาซักค้านพยานโจทก์ก็ได้ ห้ามมิให้ศาลถามคำให้การจำเลย และก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น

มาตรา ๑๖๗ ถ้าปรากฏว่าคดีมีมูล ให้ศาลประทับฟ้องไว้พิจารณาต่อไปเฉพาะกระธงที่มีมูล ถ้าคดีไม่มีมูล ให้พิพากษายกฟ้อง

คำสั่งของศาลที่ว่าคดีมีมูลให้แสดงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายพร้อมเหตุผลประกอบตามสมควรด้วย

มาตรา ๑๖๙ เมื่อศาลประทับฟ้องแล้ว แต่ยังไม่ไต่ตัวจำเลยมา ให้ศาลออกหมายเรียกหรือหมายจับมาแล้วแต่ควรอย่างไรเพื่อพิจารณาต่อไป

มาตรา ๑๗๒ การพิจารณาและสืบพยานในศาล ให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่ บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

เมื่อโจทก์หรือทนายโจทก์และจำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาลแล้ว และศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริงให้อ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง และถามว่าได้กระทำผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้ชัดไว้ ถ้าจำเลยไม่ยอมให้การ ก็ให้ศาลจตรายงานไว้และดำเนินการพิจารณาต่อไป

ฯลฯ   ฯลฯ

ความเห็น

พิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง กำหนดเรื่องอายุความฟ้องคดีต่อศาลไว้โดยมีองค์ประกอบสองประการ คือ ต้องมีการยื่นฟ้องคดีต่อศาลภายในอายุความ และต้องได้ตัวผู้กระทำความผิดเข้ามาอยู่ในอำนาจของศาลภายในกำหนดอายุความดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อให้มีการเริ่มพิจารณาคดีได้ตามหลักการพิจารณาคดีอาญาที่ต้องกระทำต่อหน้าจำเลย ดังนั้นแม้ระบบกฎหมายอาญาของไทยจะกำหนดให้รัฐโดยพนักงานอัยการเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีอาญาแล้ว ยังได้กำหนดให้สิทธิผู้เสียหายในบางกรณีเป็นผู้ฟ้องคดีอาญาเองได้ด้วย แต่ทั้งสองกรณีดังกล่าวจะต้องกระทำภายใต้บทบัญญัติในเรื่องอายุความการฟ้องคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง เช่นเดียวกัน กล่าวคือ ต้องฟ้องภายในกำหนดอายุความซึ่งนับจากวันกระทำความผิดเหมือนกัน และหากมิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดอายุความดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นกรณีพนักงานอัยการเป็นโจทก์หรือผู้เสียหายเป็นโจทก์ ก็ถือว่าคดีนั้นย่อมขาดอายุความฟ้องคดีเหมือนกัน เห็นได้ว่าแม้มีการยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้วแต่ยังมิได้ตัวผู้กระทำความผิดมาศาล อายุความก็ยังคงนับต่อเนื่องอยู่ต่อไป อายุความจะหยุดนับต่อเมื่อฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดเข้ามาอยู่ในอำนาจศาลแล้วเท่านั้น ไม่ว่าจะป็นกรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์หรือกรณีผู้เสียหายเป็นโจทก์ก็ตาม ในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาต่อศาลเองโดยมิได้ผ่านกระบวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนและการพิจารณาสั่งฟ้องของพนักงานอัยการ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๑) จึงกำหนดให้ศาลไต่สวนมูลฟ้องเสียก่อน เพื่อศาลจะได้พิจารณาตรวจสอบว่าคดีมีมูลพอที่ศาลจะรับคดีไว้พิจารณาพิพากษาต่อไปได้หรือไม่ เพื่อมิให้มีการกลั่นแกล้งฟ้องร้องกันโดยไม่มีมูล หากคดีใดศาลไต่สวนแล้วเห็นว่าไม่มีมูล ศาลจึงจะมีคำสั่งประทับฟ้องไว้พิจารณา หากคดีไม่มีมูล ศาลก็จะพิพากษายกฟ้อง และกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดี ศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลยได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม จึงมิได้มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับให้ผู้เสียหายที่เป็นโจทก์ฟ้องคดีเองจะต้องนำตัวผู้กระทำความผิดมาศาลด้วยแต่อย่างใด และเมื่อศาลได้มีคำสั่งประทับฟ้องแล้วแต่ยังมีได้ตัวผู้กระทำความผิดมาศาล ศาลก็จะออกหมายเรียกหรือหมายจับเพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดเข้ามาอยู่ในอำนาจ

ของศาลเพื่อเริ่มการพิจารณาคดีได้ต่อไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๙ อันเป็นการเริ่มพิจารณาคดีต่อหน้าจำเลยเฉกเช่นเดียวกันกับกรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องคดี ดังนั้น กำหนดอายุความฟ้องคดีอาญาตามมาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง ดังกล่าว ทั้งในกรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์หรือกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์จึงใช้บังคับแก่กรณีทั้งสองโดยมิได้แตกต่างกันหรือมีผลเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมแต่ประการใด เพราะทั้งสองกรณีจะต้องฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดนับแต่วันกระทำความผิดเหมือนกัน อีกทั้งแม้หากผู้เสียหายในคดีอาญาเห็นว่าทำให้พนักงานอัยการเป็นโจทก์แทนตนจะเป็นผลดีมากกว่าการฟ้องคดีด้วยตนเอง ก็ย่อมเลือกใช้สิทธิร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อเจ้าหน้าที่และให้พนักงานอัยการเป็นโจทก์ดำเนินคดีอาญาแทนก็ได้ จึงเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ” มิได้เป็นบทบัญญัติที่มีผลทำให้อายุความในคดีอาญาที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีเองสั้นลงกว่ากรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ และไม่เป็นที่บัญญัติดังกล่าวจะขัดต่อหลักนิติธรรม หรือเป็นการจำกัดสิทธิหรือเพิ่มภาระแก่บุคคลจนเกินสมควรแก่เหตุ หรือไม่สามาถใช้เป็น การทั่วไปแก่ทุกกรณีหรือทุกคดีได้โดยเท่าเทียมกันแต่อย่างใด

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ” ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗

(นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ